

Online **Farsangi** **Nyitott Műhely-** **galériák Hetei**

2023. **február 6-21.**

Program:

Kézműves játszóház
az újrahasznosítás jegyében:

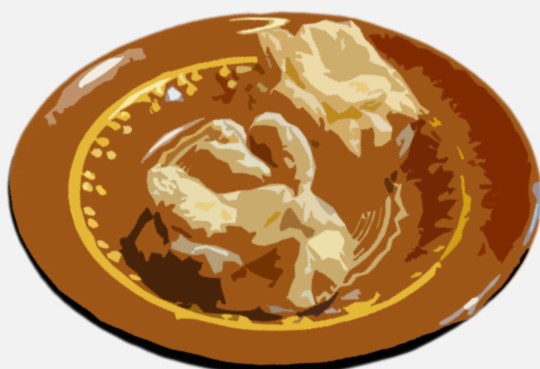
golya álarc készítése,
macis kézidob és
téltemető kiszabása készítése

Farsangi édesség:
rózsafánk sütése

Farsangi vetélkedő

[www.kereszturyvmk.hu/kh/
programok](http://www.kereszturyvmk.hu/kh/programok)

www.facebook.com/gebartialkotohaz

Farsangi vetélkedő

Farsangi verskiegészítő

A verset egészítse ki a népi hangszerek megnevezésével!

Kerék Imre: Farsang

Arcod rejtse álarc mögé,
öltse cifra maskarát,
szökjünk, tomboljunk.

Itt a farsang,
pörögjenek _____ k (1.)!

(Magyar, népi húros hangszer, amelyet pengetéssel szólaltatnak meg.)

Farsang van című népi mondókában is olvashatunk róla.

Zalaegerszeg-Botfa városrésznek két ilyen zenekara is van.)

Sült malacka vicсорít ránk
fehér gyöngysor a foga,
Együnk-igyünk,
dorbézoljunk,
nyekeregjen a _____ (2.)!

(Fúvós hangszer, amin úgy játszanak, hogy a zenész tele fúj egy bőrsákot (bőrtömlőt), a bőrsákból a levegő a sípokba áramlik, így adva hangot.)

Járjuk-ropjuk, hadd dobogjon
nyírfakéreg bocskorunk!
Három napig tart a vígság
majd a böjtben alhatunk.

Péter Erika: Farsangi örömök

_____ től (3.) (Farsang kezdő napja.)

negyven napig
Mulatoznánk pirkadatig!
Farsang faggyal érkezett,
Tánccal temettük a telet.
Farsang fánkja illatozik,
Orrunk, gyomrunk vágyakozik.
Nagyböjt előtt

"farsang _____ (4.)", (Farsang utolsó napjait nevezzük így.)

Hacacaré három napra!
Kövércsütörtökre már
Véget ér a karnevál.
Nagyböjt után fogyókúra,
Jövőre meg kezdjük újra!

Mit jelent a farsangi közmondás?

Rövid farsangnak hosszú a böjtje.

_____(5.)

Hogy nevezik?

A hamvazószerda utáni csütörtököt nevezik zabálócsütörtöknek, Göcsejben „dobozucsütörtöknek”. Ekkor fogyasztották el a farsangi maradékokat.

Napjainkban hogyan nevezik ezt a csütörtököt?

_____(6.)

A hamvazószerda és a nagyböjt első vasárnapja közötti napoknak semmihét, húshagyóhét a megnevezése.

Ezen kívül még hogyan nevezik ezt a hetet? (Gondoljunk a hét rövidségére.)

____hét (7.)

A farsangi állatalakoskodók az utcákat járva leggyakrabban gólyát, kecskét, lovat jelenítettek meg. Ezen kívül volt még egy nagytestű állat, amit megjelenítettek.

Közmondás rejti az állat nevét.

Ne igyál előre a _____(8.) bőrére.

A farsangi vetélkedő megfejtését a kezmuveshaz1981@gmail.com email címünkre várjuk, február 6-21. között. Kérjük a levélben írja meg nevét és telefonszámát is!
Sorsolás: február 22-én, hamvazószerdán

Nyeremények:

3 nyertest sorsolunk ki. A nyertesek Csuti Tibor fazekas, Népi Iparművész, a Népművészet Ifjú Mestere 1-1 **bögréjét** és a Gébárti Regionális Népi Kézműves Alkotóház és a Zala Megyei Népművészeti Egyesület 40 éves történetét bemutató 1-1 **képes kiadványát** kapják meg.

A nyeremények a Keresztury VMK-ban (8900 Zalaegerszeg, Landorhegyi út 21.) vehetők át.

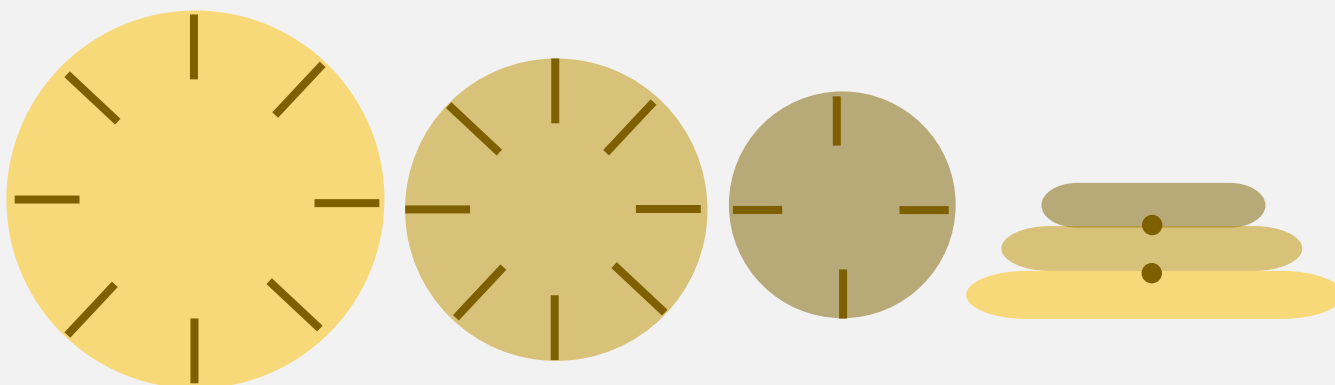
Hozzávalók:

35 dkg liszt,
1 mokkáskanál szóda bikarbóna,
10 dkg porcukor,
csipet só,
3 egész tojás,
1 tojássárgája,
3 evőkanál tejföl

Elkészítés menete: Összegyúrjuk a hozzávalókat, majd a tésztát 2 órát pihentetjük. Deszkát liszttel meghintjük, majd kinyújtjuk a tésztát. 3 különböző nagyságú szaggatóval kiszaggatjuk, majd a tészták szélét bevagdossuk. A legnagyobb szaggatóval kiszaggatott tésztát megkenjük a közepén tojásfehérjével, erre jön a kisebb, majd a kenés után harmadikként a legkisebb bevagdossott lapocská. Ha a 3 lapocská egymáson van, a közepét finoman összenyomjuk és mehet a forró olajba. *Arra figyeljünk, hogy a legnagyobb felület legyen legalul, különben nem nyílik ki a rózsánk!*

Ha feljött az olaj tetejére megfordítjuk és szalvétára kiszedjük. Porcukorral megszórjuk.

A rózsafánk készítését oktatta:
Ollárné Zubor Beatrix (Zalai Dödölle Manufaktúra)

Osvát Erzsébet: Sül a fánk
Serceg a zsír,
sül a *fánk*.
Fényessárga serpenyőből
ragyog ránk.
Illatozik,
nő, dagad,
az orrunkat csiklandozó
jó falat.
Már a tálon
a sok *fánk*,
Fehér cukorfelhő alól
nevet ránk.
Ránk nevet
és integet.
Itt a farsang, vidám farsang,
gyerekek.

Hangkeltő eszköz

Macis kézidob készítése

Forrás:

Medinán (Tolna vármegye) élő Kőszegi István és Kőszegi László népi hangszerkészítők, Király Zsiga díjas Népi Iparművészek által készített népi hangkeltőt vettem alapul a játék hangkeltő eszköz elkészítésénél.

Ők a hangkeltő készítéséhez fát, állatbőrt, cseresznyemagot és kenderzsineget használtak.

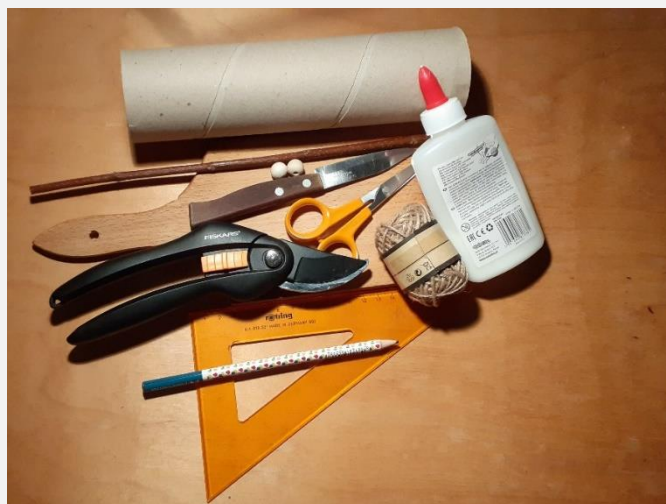
Amire szükségünk lesz:

Alapanyagok:

- papírhenger (6 cm átmérőjű)
- vékony kartondoboz (10x15 cm)
- 2db fagolyó (1 cm átmérőjű) /de! lehet gomb is/
- ~ 20 cm-es faág
- vékony kendermadzag /de! lehet pamutfonal is/
- folyékony ragasztó

Eszközök:

- ceruza,
- toll,
- olló,
- kés
- metszőolló
- vonalzó
- vágódeszka.

Elkészítés menete:

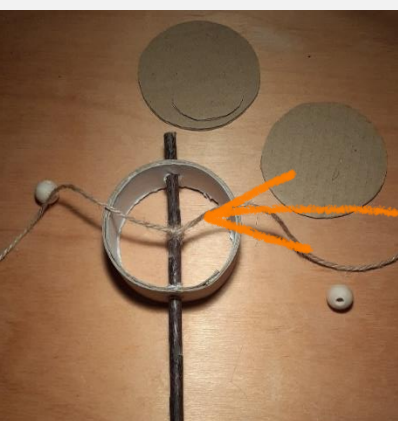
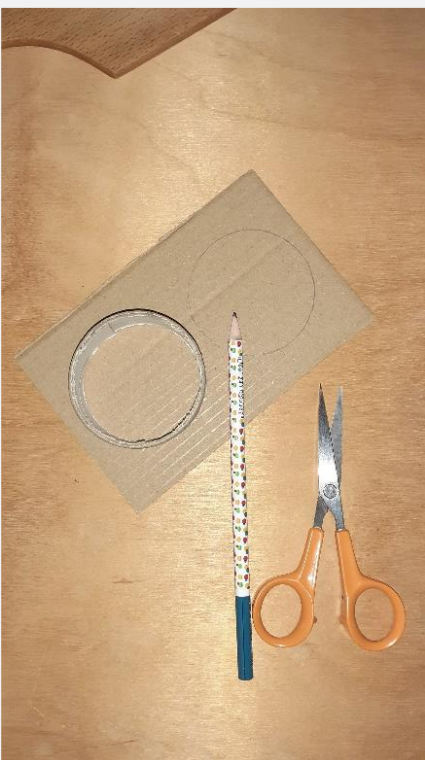
20 cm-es faágat vágunk.

Egy papírhengerből 2 darab 2,5 cm széles darabot levágunk késsel vagy ollóval.

Egyik papírhengerdarabot egy helyen elvágjuk, utána ragasztóval bekenjük a külső felét. A másik hengerbe belehelyezzük, és erősen összenyomjuk, hogy a kettő réteg összeragadjon.

A karton lapra helyezzük az összeragasztott hengert, körbe rajzoljuk kétszer, majd kivágjuk.

A maci pofáját is kivágjuk kartonból.

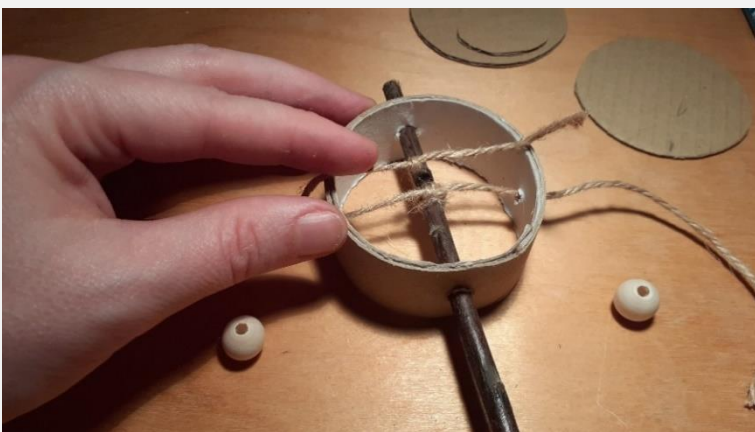
A henger alját és tetejét egy-egy ponton átlukasztjuk hegyes ollóval (vagy késsel), majd átvezetjük a lyukakon a faágat. 30 cm hosszú madzagot vágunk, a henger közepére kötjük.

A hengeren a képek alapján kettő lyukat vágunk és a henger közepéből jobbra és balra kivezetjük a szálakat.

A kivezetett szálakra gombócot kötünk szorosan a henger oldala mellett.

Következő oldalon: 5 cm-re a henger oldalától gombócot kötünk a madzagokra, majd ráhúzzuk a fagolyókat, utána is gombócot kötünk a madzagokra.

A henger egyik élét
ragasztóval bekenjük,
majd az egyik kört
rányomjuk.
Megrajzoljuk a maci fejének
a hátsó felét.
A másik körre ragasztjuk
a maci pofa részét.
Megrajzoljuk az arcát,
a henger másik élét
is ragasztóval bekenjük és
rányomjuk.

A kézidob, hogy használat közben ne csúszkáljon a faágon, rögzítenünk kell. A dob feletti és alatti részt ragasztóval bekenjük, majd madzagot kötünk rá és rátekerjük 3-4-szer, majd ismét megkötjük goboncra. A két végén a faágat késsel legömbölyítjük.

Pápai Ildikó: Tavaszköszöntő

Februárban, farsang felé
elkergetjük a telet,
bár szép volt a nagykarácsony,
fáztunk éppen eleget,
kérünk egy kis meleget!
Jelmezt öltünk, síppal-dobbal
lármázunk egy keveset,
hogy a hosszú, szürke álom
érjen véget, ha lehet,
s ne hozzon több hideget.
Így várjuk a langyos tavaszt
számláljuk a percekét,
reggel-este, napról-napra,
a kedvünk is kedvesebb,
ha az égbolt derűsebb.

Macis hangkeltőt készítette:
Pozvai Andrea népi játékkészítő,
a Népművészet Ifjú Mestere

Téltemető kisébaba készítése

Mi is az a kisébaba?

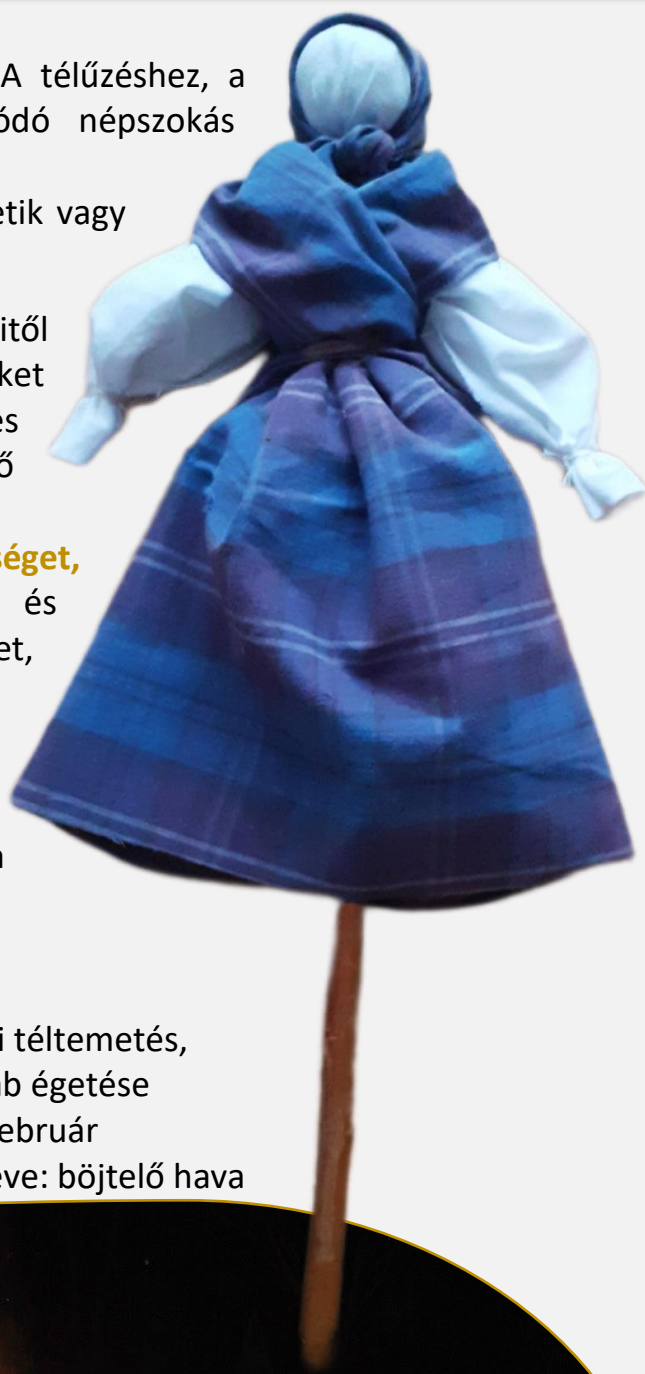
A kisébaba egy szalmából készült bábu. A télűzéshez, a tavasz eljövételének ünnepéhez kapcsolódó népszokás kelléke.

A téltemetés ünnepén a szalmabábut elégetik vagy egyes vidékeken vízbe vetik.

Egy papírosra érdemes ráírni azt, amitől megszeretnének szabadulni. Ezeket a kéréseket a gondúzó kisé vállkendője alá elrejtjük és a tűzre dobáskor elégetjük, miközben a télűző rigmusokat kiabálunk:

„Haj ki, kisé haj, kivisszük a betegséget, behozzuk az egészséget, haj kisé haj!” és közben zörgethetjük a zajkeltőket, hangkeltőket.

Gébárton, a játszóházi foglalkozásainkon a kisébábu készítéséhez szalmát, fűzvesszőt, faforgácsot szoktunk használni a ruhaanyagon kívül.

Gébárti téltemetés,
kisébáb égetése
2022. február
Régi neve: böjtelő hava

Amire szükségünk lesz:

Alapanyagok:

- pamutvászon (például: használt fehér lepedő/terítő)
- színes pamutvászon (például: használt ing/terítő)
- ~ 30 cm faág
- vastagabb pamutfonal/felvető fonal/vékony kendermadzag
- tömőanyag (pamutvászon – például: használt lepedő, terítő-/tömőgolyó/ vattakorong/vatta)

Eszközök:

- ceruza,
- toll,
- olló,
- kés,
- metszőolló,
- vonalzó.

Elkészítés menete:

A fehér pamutvászonból 30x30 cm-es négyzetet és 4 db 5x30 cm-es téglalapokat vágunk. A színes anyagból 36 x 18 cm-es (szoknya) és 6 x 36 cm-es (vállkendő) téglalapokat vágunk. Fejkendő is vágunk a színes anyagból, 18x18x26 cm méretűt.

Tömőanyagok lehetnek:

Fej kialakítása: gombolyított vászoncsíkokat használunk (2 db x 5x30 cm-es), a képek alapján készítjük el a fej tömőanyagát. A tömőanyagot a 30x30 cm-es fehér vászon közepébe helyezzük *(következő oldalon látható módon)*.

A tömőanyagra rászorítjuk a vászonanyagot, a nyakhoz beletesszük a faágat, a nyakát fonállal szorosan elkötjük, úgy, hogy a faág ki ne essen belőle.

Kézfejek kialakítása

4-5 cm hosszú anyagot visszahajtunk a kézrész végéből, majd mindkét csuklónál elkötjük az anyagot.

Karok kialakítása

Felhengergetünk egy-egy 5x30 cm-es vászoncsíkot (nem kell szorosan), az egyiket a bal, a másikat a jobb karjába tesszük bele.

Derekánál szorosan elkötjük az anyagot. A felesleges fonalat levágjuk.

**Szoknya
kialakítása
a képek
alapján.**

**Ezután a
vállkendőt
kötjük rá
kisze testére.**

Fejkendő felhelyezése

A fejkendő hosszú oldalából
2 cm-es csíkot visszahajtunk,
fejére tesszük és a képek alapján
rákötjük.
A fejkendő két végét bebújtatjuk
a vállkendő alá.

Kiszebábút készítette:
Pozvai Andrea népi játékkészítő,
a Népművészet Ifjú Mestere

Sarkady Sándor: Kikiáltó
Maskarások, bolondok
Rázzátok a kolompot!
Takarodjon el a tél,
Örvendezzen, aki él!

Gólyaalakoskodó alapján

Gólya álarc készítése

Forrás:

Magyar Néprajzi Lexikon

[Magyar Néprajzi Lexikon / \(oszk.hu\)](http://magyar-neprajzi-lexikon.oszk.hu)

Gólyaalakoskodás

Gólya utánzása, megjelenítése, az állatalakoskodás gyakori formája. Elsősorban a farsangi felvonulás maszkos alakoskodói között, a fonóházi játékokban és a lakodalom színjátékszerű jeleneteiben fordul elő gólyaalakoskodás. A gólyát alakító legény lepedőt borít magára. Fejmagasságban fából faragott gólya csőrt tart. Ez két részből áll: a nyélhez erősített felső és a mozgatható alsó részből. Az utóbbi mozgatásával utánozza az alakoskodó a gólya kelepelő hangját. A gólya szárnyát a játékos hátán a lepedőre akasztott két fekete rongy jelképezi. Magyarországon főleg az Alföldön, Kelet- és Észak-Magyarország területéről, Erdélyből ismeretes számos példa a gólyaalakoskodásra.

Farsang van (népi mondóka)

Farsang van, farsang van,
járjuk a táncot gyorsabban.
Fergeteges ez a bál,
még a ház is muzsikál.

Álljon a bál, amíg állhat,
nyaggassuk a citeránkat.
Körbe-körbe, csak vidáman!
Maszk nélkül, meg maskarában.

Amire szükségünk lesz:

Alapanyagok:

- pamutvászon (például: használt fehér póló/atléta; rugalmas anyag legyen)
- fehér karton/1 db műszaki rajzlap A/4-es méretű
- tojástartó doboz (10 db-os)
- fehér kalapgumi
- fehér cérna
- sütőpapír

Eszközök:

- ceruza,
- fekete filctoll,
- piros filctoll/zsírkréta/vízfesték/
tempera/színesceruza
- olló,
- kés,
- vonalzó
- tű

Elkészítés menete:

Fehér sapka elkészítése.

Egy sapkát körbe rajzolunk egy rugalmas pamut atlétára/pólóra, majd kivágjuk. Az anyagot kifordítjuk.

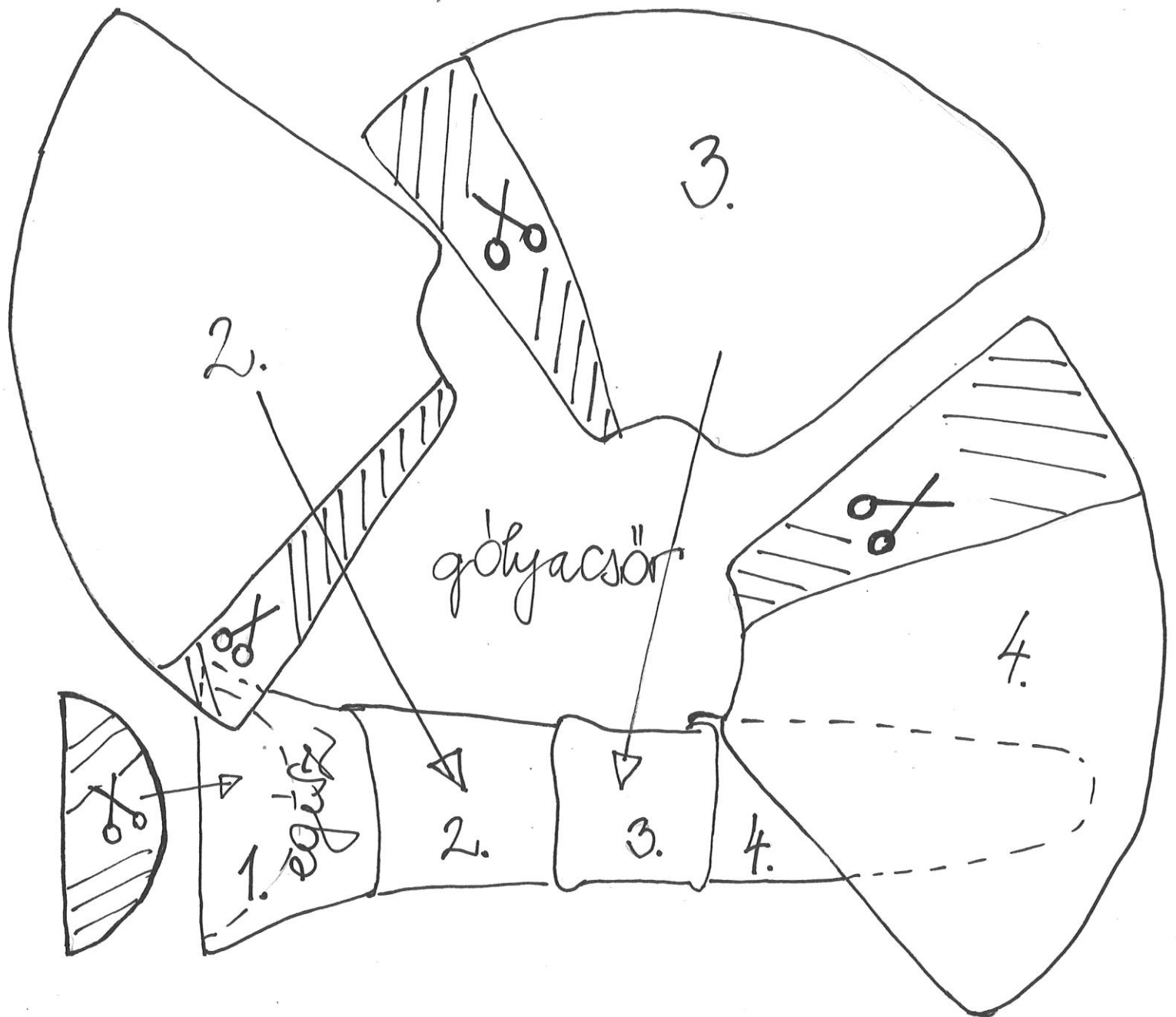

A kifordított elő- és hátlapot gombostűvel összetűzzük, majd összevarrjuk sűrű, kicsi öltésekkel kézzel vagy varrógéppel. A kifordított anyagot visszafordítom és kész is a sapka.

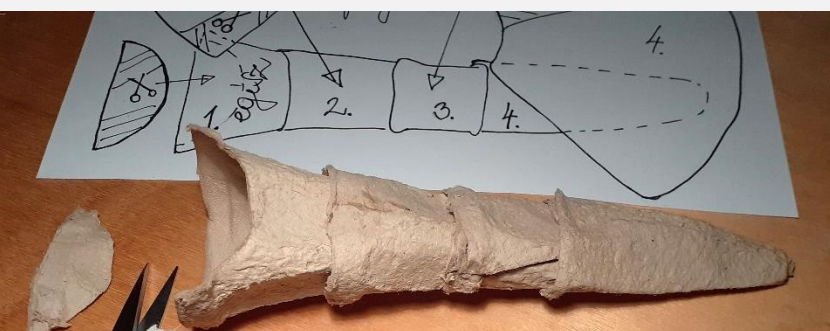
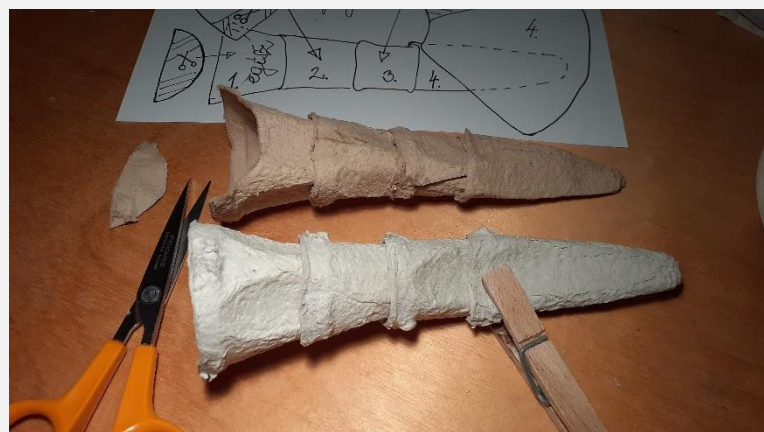
Gólya csőr elkészítése.

Tojástartartó 4 darab középső részét késsel vagy hegyes ollóval kivágjuk. Egy ponton hosszában 3 darabot elvágunk a kivágott részekből, a következő oldalon található sablon alapján, egyet egészben hagyunk.

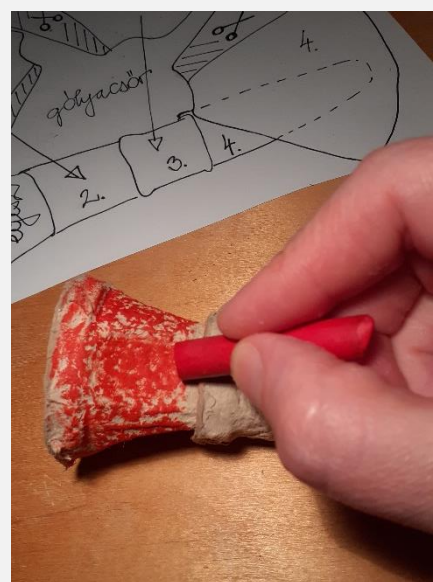

A második csőrdarab belső oldalát fél centiméter szélesen ragasztóval bekenjük. Az egész csőrrésze ráragasztjuk. A másik kettő darabbal ugyanígy járunk el.

Az egész részből a sablonon található darabot kivágjuk, hogy a golya csőre lefelé álljon. A csőret piros színre beszínezzük vagy festjük.

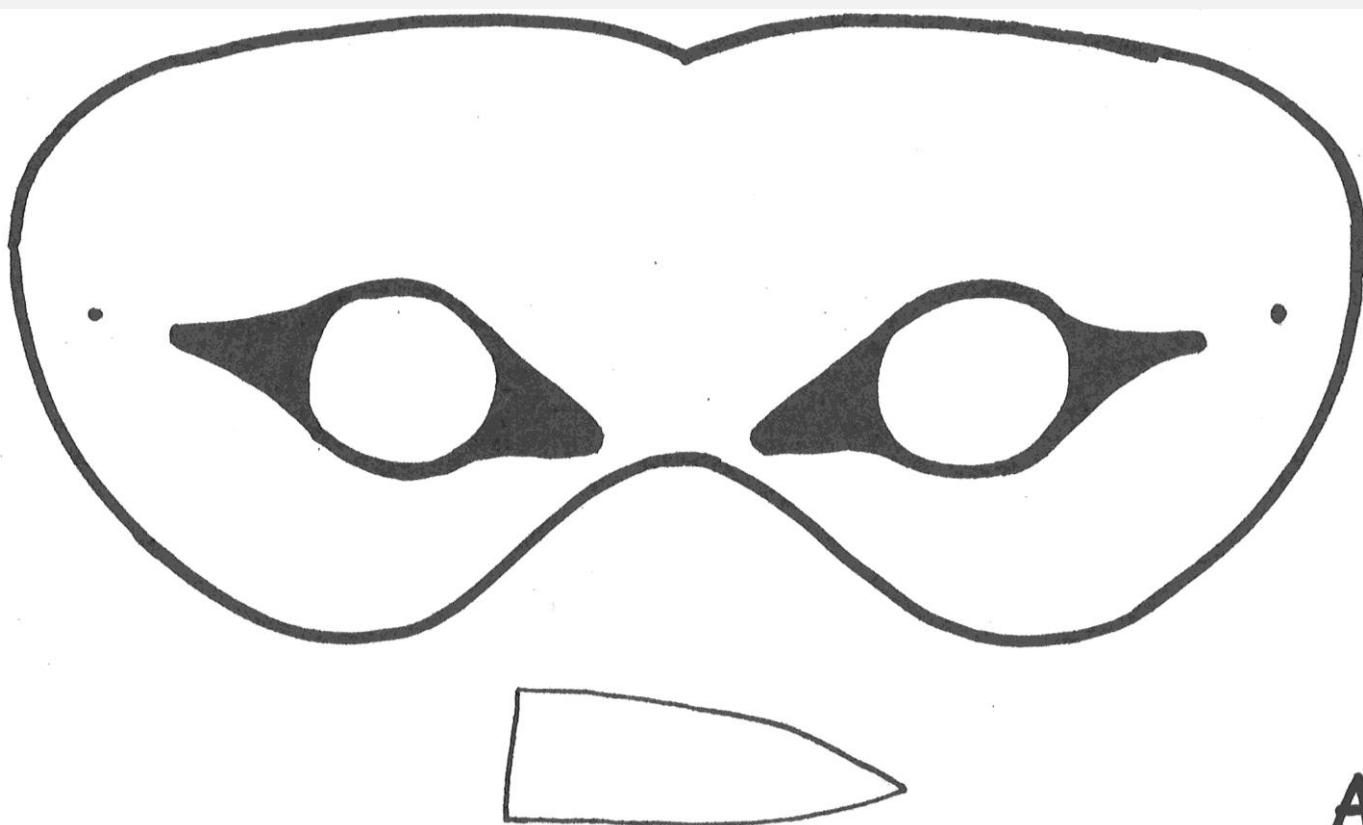

35-40 centiméteres fehér kalapgumit teszünk a csőrre.

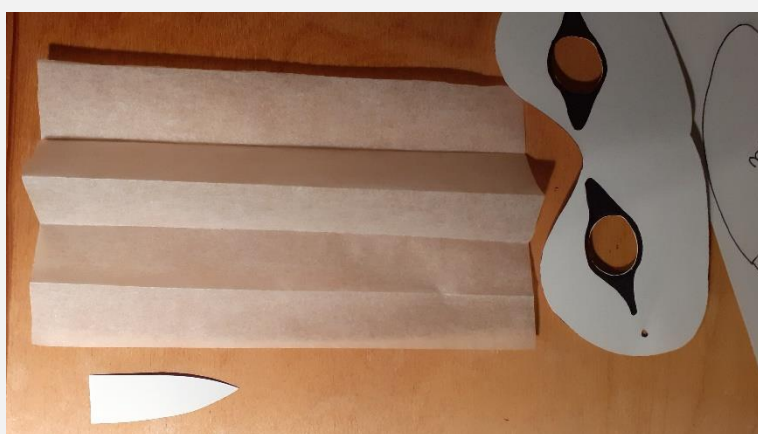
Gólya maszk elkészítése

Műszaki rajzlapra/fehér kartonra megrajzoljuk a gólya „szemüveg” részét vagy a sablont kinyomtatjuk műszaki rajzlapra, majd kivágjuk, ügyelve arra, hogy a fekete vonal ne látszódjon. A két szemrészt kivágjuk és a felfüggesztések helyét hegyes ollóval kiszúrjuk.

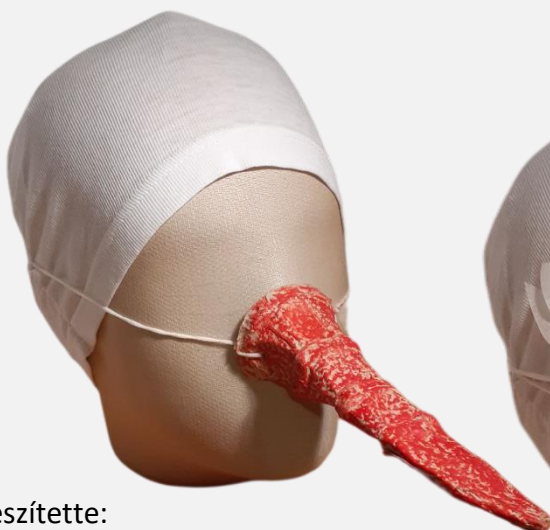
A tollrészt megrajzoljuk vagy a sablonból kivágjuk.
Sütőpapírt harmonikára hajtogatjuk (5 részből áll),
rárajzoljuk a madártoll mintát, majd kivágjuk.
15 darab tollra van szükségünk.

A madártollakat a szemüveg felső részére ráragasztjuk a képek alapján, fontos, hogy átfedésben legyenek. A két lyukba 35-40 cm hosszú fehér kalapgumit bújtatunk, megkötjük és a felesleges gumit levágjuk.

A gólya álarc felvételének sorrendje.

A gólya álarcot készítette:
Pozvai Andrea népi játékkészítő,
a Népművészet Ifjú Mestere